

Az iskola drogstratégiája

A modern polgári demokráciákban felértékelődik az intézményes nevelés szerepe. A megváltozott társadalmi viszonyok következtében a szociális szféra szerepe megnőtt és feladatai kibővültek.

A mai család működése során csökken az óvó- érték közvetítő hatás, mert egyrészt a szülőknek a szükségesnél kevesebb idejük jut a gyermekükre, de maguknak, a szülőknek is akkomodációs problémát okoz jelenlegi feladatuknak történő megfelelés. Olyan generáció nő fel napjainkban, aki családi modellként nem tudja átvenni az elutasító technikákat. A szülők nincsenek tisztában azzal, hogy milyen hatásokkal és milyen személyiségparamétereket kell erősíteni gyermekükben a megelőzés érdekében. Az oktatási intézmények felelőssége megnőtt, hogy miképpen és főleg milyen eredményességgel biztosítják az eredményes szocializációhoz szükséges hatásokat.

Iskolánkban az egészségprogram részét képezi az iskolai drog-prevenációs munka, amely keretében nagy hangsúlyt kell fektetni a megelőzésre. Az iskola leghatékonyabban a pozitív énkép fejlesztéséhez, a személyiség formálásához járul hozzá, és mindemellett precíz ismereteket közvetít.

A drog- prevenációs munka nem korlátozódhat egyetlen tantárgyra, és nem kötődhet csak egyetlen személyhez. Az egész iskola komplex nevelési hatásrendszerébe kell beépüljön.

Célok és célkitűzések

Általános célok:

- az egészségügyi tudatosság kialakítása
- ismeretek közlése
- pozitív énkép kialakítása
- egyéni képességek kiteljesítése
- környezeti változások (fizikális és szociális)

Konkrét célok:

- az iskolai drog- koordinátor kijelölése, feladatkörének pontos meghatározása
- együttműködés az iskola vezetésével és a tantestülettel
- felmérések az egészségfejlesztő program keretein belül
- pályázati lehetőségek feltérképezése
- szülők tájékoztatása

- segítő kapcsolatok kiépítése
- a prevenció beépítése az osztályfőnöki munkába
- pedagógus továbbképzés

Célkitűzések:

- az iskola vezetőségének tájékoztatása a programról
- a források feltérképezése
- a célok tudatosítása
- A program bemutatása, elfogadtatása a tanárokkal, a szülőkkel és a diákokkal

Az egész drog-prevenciós hálózat fejlesztésre szorul. A hálózatnak csak részelemei léteznek és szakemberek bevonásával biztosítható a hálózat teljes kialakulása és teljes működése.

A kitűzött célunk eléréséhez iskolánk pedagógusainak összehangolt team- munkájára, együttműködésére van szükség.

A pedagógusok kompetenciáját meghaladó feladatok megvalósításához megfelelő külső szakmai kapcsolatokat kell igénybe venni.

Segítő kapcsolatok színterei és kapcsolódási pontok

Szülők (család)

A legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett megelőző munkában. A szülők megfelelő előkészítés és információ- átadás után részvételükkel tudják támogatni az iskola programjait.

Szülői munkaközösség

A szülői munkaközösség hidat képez az oktatási intézmények és a tanulók szülei között. Az iskolai egészségfejlesztő program kialakításába be kell vonni az iskolaszéket és szükséges megnyerni támogatásukat is.

Háziorvos

A háziorvosnak különösen kiemelt szerepe van, hiszen nem csak a fiatalt, hanem az egész családot ismeri. Segítséget tud nyújtani szakmai továbbképzések tartásában, egészségnevelési programok szervezésében.

Iskolapszichológus

A pszichológus a lelki eredetű problémák feldolgozásában segítője a tantestületnek. Osztályfőnöki órák és társadalomismereti foglalkozások tartásával tudja szakmailag igényesebbé és színesebbé tenni a prevenciós munka didaktikai építkezését.

Kívánatos bevonni a pszichológust a továbbképzések lebonyolításába. Elméleti előadások alkalmával ismerteti meg a pedagógusokkal a szerfogyasztás pszichodinamikai hátterét.

Gyermekjóléti Szolgálatok, Nevelési Tanácsadók

A gyermekvédelmi munkában valamint a konkrét államigazgatási esetekben tudnak segítséget nyújtani a gyermekjóléti szolgálatok munkatársai.

Védőnő hálózat

Rendszeres szűrések szervezésében és végrehajtásában valamint a prevenciós program elkészítésében tud segítséget nyújtani a védőnő. Az alsós évfolyamokban a legális drogokkal kapcsolatos előadásokat valamint a lányoknak nőgyógyászati és szexuálhigiénés foglalkozásokat vezethet

Rendészeti szervek

A rendészeti szervek a bűnmegelőzési programok közös kimunkálásában, a tanári továbbképzéseken jogi, rendészeti, közlekedési témájú előadások tartásával tudnak segítséget nyújtani az iskolának.

Források feltárása:

Pénzügyi források:

- más célról átcsoportosítható források feltárása
- iskolai alapítvány lehetőségeinek feltárása

Humán források:

- speciális, programhoz felhasználható ismeretekkel rendelkező iskolai dolgozók és diákok felkutatása
- segítő szülők és egyéb szakemberek felkutatása

Hatékonyágmérés, értékelés

Kérdőívek, rajzos-, szöveges felmérőlapok, TOTO-k, kvízzjátékok, iskolai- és faliújság levelezési rovata, postaláda, osztályfőnöki órán téma-feldolgozás, „könnyed” magyar irodalmi vagy rajzóriai témák, esetmegbeszélések lehetnek a felmérés módszerei.

Iskolai programok

Tanórai foglalkozások

- ❖ szaktárgyi órák témafeldolgozása
 - (Minden tantárgynak van konkrét csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez és így a drog-prevencióhoz. Külső előadókkal lehet színesíteni az ismeretátadó órákat.)
- ❖ osztályfőnöki órák

Tanórán kívüli foglalkozások

- ❖ napközis foglalkozások
 - („Rásegítője” lehet a tanórai programnak illetve a konkrét esetfeldolgozásnak. A játékoknak gyakorlatoknak kiváló színtere lehet a napközi.)
- ❖ délutáni szabadidős foglalkozások
 - (Sportprogramok, témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok.)
- ❖ egészségnap vagy drog-prevenációs nap
 - (Az iskola egészét átfogó előre tervezett programok, komoly szervezést, felkészülést igényelnek)
- ❖ hétfégi iskolai programok a megelőzés jegyében
 - (Sportrendezvények, kulturális programok)

❖ szülői értekezlet, szülőcsoport

- (Lehet osztályszintű vagy iskolaszintű, ez utóbbi esetében színesíti a programot a külső előadó pld. orvos, pszichológus, rendőr stb.)

A program részletes ismertetése

1. A program célja

Egy korszerű szemléletű egészségfejlesztési, drogrevenációs program megvalósítása, melyben aktívan részt vesz diák, szülő, pedagógus. A személyiség fejlesztésével, a kábítószerrel kapcsolatos hiteles információk átadásával hozzásegítjük a tanulókat, hogy nemet tudjanak mondani a drogok csábításának.

2. A bevont korosztály sajátosságai

A felmérések során (Somogy megyében 2000 óta) azt tapasztaltuk, hogy a szerfogyasztás kipróbálása egyre fiatalabb korra tolódik ki. A kamaszkor a legkritikusabb időpont a kábítószerrel kipróbálásához. Gondjaikat, problémáikat, konfliktus helyzetüket nehezen tudják kezelni, és így könnyebben fordulnak a legális, vagy illegális szerekhez.

Felméréseink szerint magas a dohányzó és az alkohol fogyasztó gyermekek száma már általános iskolában is. Az egészséget, mint értéket nem kezelik, csupán természetesnek veszik, éppen ezért próbáljuk hangsúlyozni az egészségtudatos magatartást.

A program során külön tematika készült az 5-6, 7-8. évfolyamosok számára, figyelembe véve az életkori sajátosságokat tartalmában és módszereiben egyaránt. Az 5-6. osztályosok ezen életkori szakaszában azonban inkább a legális drogok ismerete és leginkább alkalmoszerű fogyasztása a jellemző. Számukra tervezett program is ezeket az életkori sajátosságokat használja fel az egészségmotivált magatartás fejlesztésére.

A 7-8. osztályosok sokkal önállóbbak, inkább társas kapcsolatokban jelennek meg szülői felügyelet nélkül, ezért egyre jobban érvényesülni tudnak a kortársi hatások. A szülők szabályaival szembeni ellenállás vezeti őket a tilalmas dolgokról való ismeretszerzésre is. Többen be tudnak számolni legális drogok rendszeres használatáról, s már megjelennek olyanok is, akik megismerkedtek illegális drogokkal is (marihuána). A számukra készült programban a partnerség felé mutató segítő aktivitás mentén próbálunk ismereteket adni, készségeket fejleszteni.

3. A programban megvalósítandó tevékenységek

Célcsoport: Az iskola 5,6,7,8. osztályos diákjai.

A foglalkozás módja:

Osztályfőnöki órák keretében, illetve tanórán kívüli egészségfejlesztő önismereti foglalkozás.

A foglalkozás célja:

Olyan ismeretek átadása, készségek fejlesztése, amelyet hasznosítani tud a tanuló a mindennapi életben. Ismereteket önmagáról, technikákat a probléma megoldásához. Tudják, hogy mi szükséges a testi- lelki egészség megóvásához. Megismerjék azt, hogy mi a jó és hasznos, illetve melyek károsak a szervezetüknek. Képesek legyenek úgy nemet mondani a számukra káros dolgokra, hogy ne érezzék azt kudarcnak.

A foglalkozások óraszám: osztályonként 5*45 perc

A foglalkozásokon alkalmazott módszerek:

- Érzelmi nevelés

- Személyiség érzelmi nevelése
- Döntéshozás
- Megfelelő kommunikációs stratégiák

- Érdekvényesítő képesség elsajátítása
- Információ közlés
- Droghasználat (legális, illegális) elleni készségek fejlesztése
- Interaktív módszerek, diákok bevonása
 - Szerepjátékok
 - Csoportos probléma megoldási lehetőségek
 - Konfliktuskezelési gyakorlatok

Foglalkozások témái 5-6. osztályban

1. Én és a család

- Mit vár el tőlem a család
- Mit várok a családtól
- Mit adok a közösbe
- Családi szokások, rituálék
- Családi kommunikáció

Módszerek:

- Gyűjtőmunka
- Interaktív beszélgetés
- Szituációs játék

2. Milyen vagyok én?

- Önismeret, énkép
- Milyen képességekkel rendelkezem
- Mi kell a sikerhez
- Hogyan tudom a céljaimat elérni

Módszerek:

- Saját leltár készítés
- Önkitöltős munkalap
- Megjelenítés
- Motiváló interaktív beszélgetés

3. konfliktusok, problémák

- Mi lehet az oka
- Hogyan oldom meg
- Konfliktus kezelés- cooping stratégiák
- Kivel tudom a problémáimat megbeszélni
- Ki véd meg – a család védelmi szerepe

Módszerek:

- Szituációs játék
- Csoportos megbeszélés

4. A jó és a rossz

Hecc, vagy bűncselekmény?

- Mi jó nekem és mi a rossz
- Jó és rossz szokások
- Ki akar jót és ki rosszat
- Jó szándék, rossz szándék
- A nemet mondás lehetősége
- Kihez fordulhatok segítségért

Módszerek:

- Gyűjtőmunka
- Megbeszélés
- Motiváló információ átadás
- Szituációs játék

5. Káros szerek és szenvedélyek

- Tv nézés, számítógépezés, Internet
- Dohányzás
- Alkohol
- Gyógyszer
- Kábítószer

Módszerek:

- Beszélgetés
- Motiváló információ átadás
- Szituációs játék – nemet mondás képességének gyakorlása
- Önkitöltős teszt

A foglalkozások témái a 7-8. osztályokban:

1.

Én és a közösség

(mikro és makro közösség)

- Szűkebb közösség, a család
- Kortársak, kortárs határok
- Ki a barát
- Közösségi kommunikáció

2. Milyen vagyok én?

- Milyen képességekkel rendelkezem
- Ki vagyok én
- Helyem, szerepem a közösségben
- Mit szeretnék elérni – jövőkép
- Célok, akadályok

3. Milyen problémáim vannak?

- Probléma tűrés, probléma megoldás
- Konfliktusok, konfliktuskezelés – coping stratégiák

4. A szervezetre káros szerek

- Legális, illegális anyagok
- Dohányzás, alkoholfogyasztás, droghasználat
- Szerek társadalmi megítélése
- Rászokás tényezői
- Kitől kérhetek segítséget – egyéni, intézményi háttér
- Jogi kérdések

5. Veszély, kockázat, döntés

Erőszak, agresszivitás – áldozat vagy elkövető

- Kortársak, kortárs csoportok hatása
- Szórakozási lehetőségek
- A média, mint befolyásoló tényező
- Hogyan mondjunk nemet

Módszerek:

- Vita és véleményütköztetés
- Információ átadás
- Szituációs játékok – nemet mondás képességének gyakorlása

Módszerek:

- Beszélgetés
- Motiváló információ átadás
- Szituációs játék

Módszerek:

- Saját leltár készítés
- Interaktív beszélgetés
- Szituációs játék

Módszerek:

- Gyűjtőmunka
- Motiváló információ átadás
- Szituációs játék

Módszerek:

- Interaktív beszélgetés
- Információ átadás
- Gyűjtőmunka
- Önkitöltős teszt

Tanórán kívüli tevékenységek:

A foglalkozások vezetői lehetőséget biztosítanak a tanulók számára, hogy egyéni beszélgetésen osszák meg problémáikat.

Célcsoport: a szülők

A foglalkozás célja:

A családok érzékenyebbé tétele a drogproblémák felismerésében, olyan értékek és normák közvetítése, amely képessé teszi a gyerekeket a konstruktív életstílus kialakítására, és a drogok elutasítására. Olyan ismeretek, reális információk, módszerek átadása, mely segít a droghasználat megelőzésében, felismerésében. Ismerjék meg a droghasználat kialakulását elősegítő és gátló tényezőket.

A foglalkozás módszerei: rendhagyó szülői értekezlet, egyéni beszélgetés.

A foglalkozás témái: - a drogfogyasztást elősegítő tényezők

- család, mint védő tényező
- mit tegyen és mit ne tegyen a szülő, ha gyermeke kábítószerrel foglalkozott
- kábítószer fogyasztás jogi következményei
- tanár – szülő együttműködési lehetőségek

Lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy egyéni problémáikat fogadó órán beszéljék meg az előadókkal.

Célcsoport: iskola pedagógusai.

A foglalkozás célja: - pedagógusok ismereteinek bővítése

- pedagógusok érzékenyítése a drogprobléma iránt
- az egészségfejlesztési csoport megalakítása
- a nevelő testület kooperatív együttműködésének fejlesztése

A foglalkozás módszere:

a) Nevelő testületi értekezlet az alábbi témakörökben:

- prevenció jelentősége
- a pedagógus lehetőségei, kompetenciája
- a segítő szerep
- drogfogyasztás a fiatalok körében, drogkarrier
- a szórakozás okai, körülményei és motivációi
- hova fordulhatnak segítségért

b) Az iskola pedagógiai programjában kidolgozott egészségnevelési-, drogstratégiai éves cselekvési tervének áttekintése.

- Egészségfejlesztő csoport megalakítása, melynek vezetője az iskola kiképzett drogügyi koordinátora
- Osztályonkénti, korcsoportonkénti feladatlebonthatóság a felelősök megjelölésével.

c) Lehetőséget biztosítunk, hogy az INDIT Közalapítvány által működtetett „Tükör” alacsony küszöbű intézmény és drogambulancia munkatársaival megismerkedjenek, és megismerjék az általuk nyújtott szolgáltatásokat.

4. Várható eredmények

Az egészségnevelés eredménye nem mérhető olyan pontosan, mint a tantárgyi tudás. Az egészséges életmódra nevelés eredménye a tanulók későbbi életében lesz mérhető. Felnőtt korban derül ki, hogy mennyire tette magáévá ezt a fajta komplex egészségvédő gondolkodást, melyik elemével él, és azt hogyan építi be saját életébe. Látványos nagy sikereket nem várhatunk, a fejlődés folyamatában jelentkeznek.

Eredményként könyvelhetjük el, ha:

- önmaguk tiszták, ruházatuk és környezetük gondozott
- a kapcsolataikban jelentkező konfliktusokat kezelni tudják
- elutasítják a negatív magatartásformákat
- döntéseikben körültekintőek, felelősségteljesek
- egészséges önértékeléssel rendelkeznek
- a drogfogyasztással kapcsolatos attitűd megváltozása, egészségtudatos magatartás mind a három célcsoportnál (tanuló, szülő, pedagógus)
- a pedagógus használható információkat és módszereket kaphat a hatékonyabb egészségfejlesztő munkájához
- a szülő lehetőséget kap arra, hogy a kapott ismeretek hatására szokásait változtassa, ezzel hatékonyabb mintanyújtóként érvényesülhet; valamint a gyermeknevelési stratégiájának átalakításához kaphat útmutatót